

Το έργο της Αντιγόνης Κεφαλά

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης

Ο Κόσμος δημοσιεύει σε συνέχειες, το βιβλίο του Γιώργου Μιχελακάκη: «Η Ελπίδα σε Κρίση, Κουλτούρα και Τέχνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» που εξετάζει τη διαδρομή των Ελλήνων μεταναστών της Αυστραλίας, στην τέχνη, κατά την περίοδο από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι της ημέρες μας.

Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 2017 από τις εκδόσεις ΕΟΘΗΝΟΝ. Όποιος επιθυμεί να παραγγείλει το βιβλίο μπορεί να επικοινωνήσει με τον συγγραφέα στα EMAIL gmichelpaint@gmail.com ή eothonon@gmail.com. Για σχόλια και παρατηρήσεις μπορείτε να στείλετε email στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις gmichelpaint@gmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

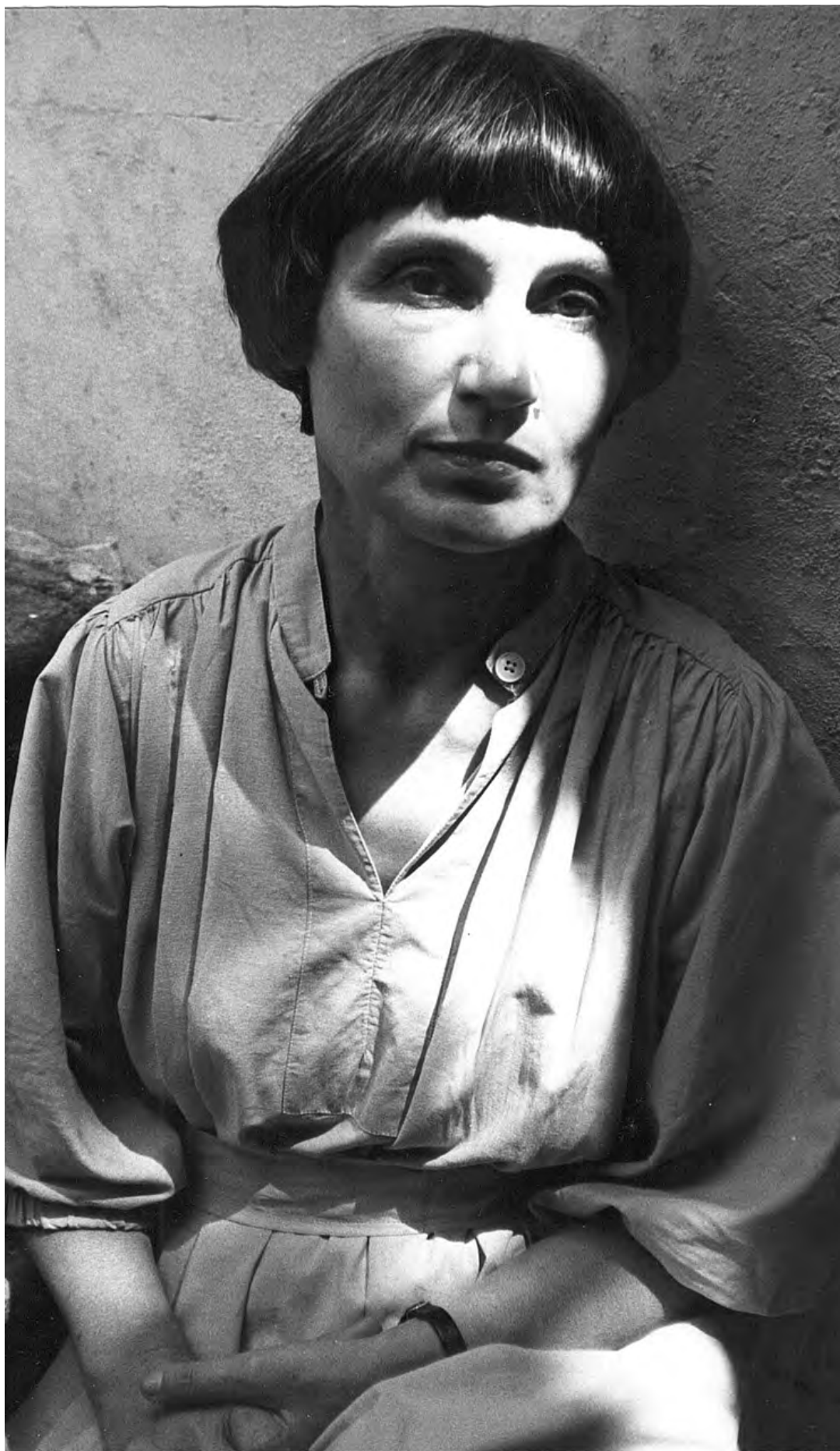
Από την κριτική αποτίμηση του έργου της Α. Κ. που έχει γίνει μέχρι σήμερα, αυτή η σχέση του Εγώ με το Εμείς έχει αγνοηθεί. Προσέχτηκε περισσότερο ως κεντρικό θέμα στον προβληματισμό της, η κατάκτηση της αγγλικής ως εργαλείο, το οποίο εξασφαλίζει γενικά τη θέση του ανθρώπου στον κόσμο.

Μέρος Β

Αν και η θεματολογία της Κεφαλά δεν έχει πολιτική χροιά καθώς περιορίζεται, στα εντελώς προσωπικά συναισθήματα και σε μια πυκνή αναφορά στην κόσμο της τέχνης, ο σπαραγμός της, η ταλάντευση του ποιητικού υποκειμένου μεταξύ του βιολογικού Εγώ-Εσύ και του κοινωνικού Εμείς, που θα δούμε αναλύοντας το έργο της, την συντάσσει με τη μεγάλη γραμμή της κλασικής λογοτεχνίας του ανθρωπισμού, που ήκμασε μέσα στον νεότερο σπαρασόμενο κόσμο.

Το έργο της, από την άποψη αυτή, είναι πιο κοντά στον αυστραλέζικο κοινωνικό ρεαλισμό, ενώ μορφολογικά πιο κοντά στην λογοτεχνική παράδοση του Σίδνεϊ, η οποία δημιούργησε ποιητικές φόρμες που εκφράζουν την εσωστρέφεια και απομάκρυνση του ατόμου από τον δημόσιο χώρο. Το έργο της, αν και αναπτύσσεται πάνω στην ίδια γλωσσικά εσωστρεφή γραμμή, όπως την ανέπτυξαν προσωπικότητες όπως οι C. Brennan, N. Lindsay, K. Slessor και A.D. Hope, διαφέρει στον στόχο, καθώς σε αυτούς τους συγγραφείς το «Εγώ» στέκεται απόμακρο και εχθρικά προς την Κοινωνία. Αυτών το έργο διακρίνεται από μια ελπιστική στάση, απέναντι σε μια κοινωνία που τους προκαλεί φρίκη, ενώ αντιλαμβάνονται τη γυναίκα, όχι ως κοινωνική δημιουργία αλλά ως Φύση που είναι εκεί έξω για να εξυπηρετήσει και να ερεθίσει τη δημιουργικότητα του αρσενικού υποκειμένου. Στην Κεφαλά αντίθετα η φύση καθώς εμφανίζεται ως παράγοντας που εξάπτει τις αισθήσεις, συμβολίζει τις δύσκολες σχέσεις μεταξύ του «Εγώ» και του «Εσύ», το πόσο δύσκολη είναι η υλοποίηση της διάχυσης του «Εγώ» μέσα στο «Εμείς».

Από την κριτική αποτίμηση του έργου της Α. Κ. που έχει γίνει μέχρι σήμερα, αυτή η σχέση του Εγώ με το Εμείς έχει αγνοηθεί. Προσέχτηκε περισσότερο ως κεντρικό θέμα στον προβληματισμό της, η κατάκτηση της αγγλικής ως εργαλείο, το οποίο εξασφαλίζει γενικά τη θέση του ανθρώπου στον κόσμο. Το διήγημά της με τίτλο Αλεξία, παραπέμπει ακριβώς σ' αυτόν τον προβληματισμό μια και περιγράφει τις προσπάθειες ενός κοριτσιού στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας. Η Κεφαλά πολύ σωστά τονίζει την αναγκαιότητα, ότι για να μη χαθεί το μεταναστευτικό υποκείμενο πρέπει να ξεπεραστεί η Α - λεξία. Αλλά η Κεφαλά δεν μπορεί να καθηλωθεί στην αυταπόδεικτη θέση για την αξία μιας γλώσσα ως μέσο συνεννόησης για την επιβίωση. Διότι σε μια άλλη νουβέλα της Το Νησί, δείχνει καθαρά ότι η ηρωίδα, η Μελίνα, βρίσκεται σε δύσκολη θέση όχι απλά με την αγγλική γλώσσα, αλλά με τις αξίες και τα πατριαρχικά περιεχόμενα που είναι ενσωματωμένα μέσα στη γλώσσα. Στη λογοτεχνία της Κεφαλά η γλώσσα δεν είναι ένα απλό μέσο συνεννόησης, αλλά μεταφέρει αξίες, νοοτροπίες, τρόπο σκέ-

ψης. Αν αυτό το παραβλέψουμε, θα χάσουμε το πιο ουσιαστικό στοιχείο αυτού του έργου, που είναι η δόμηση ενός λόγου σε κατάσταση δύσκολης σχέσης και γειονίας με τον πατριαρχικό λόγο. Ακόμα στη διακήρυξή μέσα στην ποίησή της, ότι πρέπει «να βρούμε την δική μας φωνή», μας προβάλλεται το αίσθημα του ανθρώπου που νοιώθει ταυτισμένος με την τάξη των μεταναστών, και όχι αποτραβηγμένος έξω από την κοινωνία, στον ελιτίστικο πύργο μιας καθαρής λογοτεχνίας. Το «Εγώ», το «Εμείς» και το «Μας» που χρησιμοποιεί στην ποίησή της, αποτελεί μορφή που δεν πρέπει να ιδωθεί ως διδακτισμός, αλλά σαν μια συνέχεια της πίεσης των αισθημάτων για ουσιαστική ολοκλήρωση

του ανθρώπου ως συλλογικότητα και όχι ως ατομικότητα. Όμως αυτή η ανάγκη της ποιήτριας να εκφραστεί η συλλογικότητα, μέσα στην γλώσσα και με τη γλώσσα, βρέθηκε μπροστά σε ιστορικά εμπόδια. Διότι η «πολυπολιτιστική» κοινωνία, ενώ λειτουργεί ως ένα απέραντο νεκροταφείο γλωσσών, δεν είναι ομοιογενής σε ότι αφορά τις αξίες με τις οποίες διέπεται. Ό,τι συμβαίνει μέσα στην ταξική κοινωνία, συμβαίνει και στη γλώσσα. Το έργο της ποιήτριας θα ακολουθήσει τη δική του μοναχική και διαταραγμένη πορεία, που δημιουργεί μια κοινωνία ανταγωνιστική και που το κενό που νοιώθει γύρω του το άτομο, μπορεί να γεμίσει μόνο με συμβατικούς δεσμούς συγγένειας.